

Europeiska unionen

FRÅN KRIG TILL FRED

EN EUROPEISK FRAMGÅNGSSAGA

EUROPEISKA UNIONENS MOTTAGANDE AV NOBELS FREDSPRIS®

Herman Van Rompuy, ordförande för Europeiska rådet
och José Manuel Durão Barroso, ordförande för Europeiska kommissionen

OSLO, 10 DECEMBER 2012

Tal av Herman Van Rompuy, Europeiska rådets ordförande

Ers Majestäter, Ers Kungliga Högheter, Stats- och regeringschefer, Ledamöter av Norska Nobelkommittén, Excellenser, Mina damer och herrar,

Det är med en känsla av ödmjukhet och tacksamhet vi idag står framför er för att ta emot detta pris på Europeiska unionens vägnar.

Vi lever idag i en tid präglad av osäkerhet. Därför är det särskilt viktigt att låta denna dag påminna människor i Europa och världen om ett av Europeiska unionens grundläggande syften: att främja broderskap mellan Europas folk, nu och i framtiden.

Det är ett arbete som byggts upp under generationer före oss, som vi arbetar med i dag och som måste fortsätta under generationer efter oss.

Här i Oslo vill jag särskilt uttrycka mitt erkännande till alla de européer som drömt om en kontinent i fred och harmoni, och alla dem som dagligen bidrar till att förverkliga denna dröm.

Detta pris tillkommer också dem.

Krig har präglat Europa i alla tider. Kontinenten bär på djupa sår efter svärd och kanoner, stridsvagnar och skyttegravar, omätligt mänskligt lidande.

Herodotos beskrev tragedin redan för tvåtusen femhundra år sedan: "I fred begraver sönerna sina fäder, i krig begraver fäderna sina söner."

En varaktig fred skulle dock bli möjlig först efter att två förödande krig dragit ner Europa i avgrunden, och tagit en stor del av världen med sig.

I dessa mörka tider låg många av Europas städer i ruiner, och människors hjärtan var fulla av sorg och bitterhet. I den stunden tycktes det ligga långt borta att, med Churchills ord, kunna "återerövra de enkla glädjeämnen och källor till hopp som gör livet värt att leva".

Jag föddes själv i Belgien några år efter kriget och hörde om dessa händelser direkt från dem som upplevt dem.

Av den äldre generationen fick jag också höra berättelser om första världskriget.

År 1940 beordrades min far, som då var sjutton år gammal, att gräva sin egen grav. Om han inte hade lyckats fly hade jag inte stått här idag.

Så det var ett djärvt steg när Europasamarbetets grundare sa: – Ja, vi kan bryta den ändlösa våldscirkeln och den långa raden av revanschkrig, och besluta oss för att bygga en ljusare framtid med samarbete. Vid den tiden kunde detta låta som rena fantasier.

Europa kunde förstås ha uppnått fred även utan EU. Möjligen, vi kan aldrig veta. Men vi förs påstå att vi inte hade fått en fred av samma kvalitet, en varaktig fred, som skiljer sig från en vapenvila omgärdad av misstro

Det unika för mig är försoningen.

Inom politiken såväl som i övriga livet hör försoning till det allra svåraste. Det går utöver att glömma och förlåta eller bara vända blad.

4

När jag tänker på vad Frankrike och Tyskland hade genomgått, och att de sedan tog detta steg, under-tecknade vänskapsavtal... ord som Freundschaft, Amitié, berör mig än idag. Detta är personliga ord, inte text ur ett fördrag mellan stater. Men viljan att inte låta historien upprepa sig, att göra något radikalt nytt, var så stark att man också måste finna nya ord.

Människor såg på Europa som en källa till löfte och hopp.

När Konrad Adenauer kom till Paris för att ingå fördraget om kol- och stålgemenskapen 1951 fann han en kväll en gåva som någon lämnat på hans hotell. Det var en krigsutmärkelse som hade tillhört en fransk soldat. Hans dotter, vid den tiden en ung student, hade lämnat medaljen till förbundskanslern tillsammans med ett litet meddelande, som en gest av försoning och hopp.

Jag kan se många andra rörande bilder framför mig.

Ledarna för sex europeiska länder som samlas i Rom, den eviga staden, för att öppna vägen mot en ny framtid.

Willy Brandt som knäböjer i Warszawa.

Varvsarbetarna i Gdansk, vid porten till skeppsvarvet.

Mitterrand och Kohl hand i hand.

En kedja av två miljoner människor från Tallinn till Riga till Vilnius 1989.

Dessa ögonblick bidrog till att läka Europa.

Men symboliska gester räcker inte för att befästa freden.

Det är här det vi skulle kunna kalla EU:s "hemliga vapen" kommer in bilden: att steg för steg – på ett

“ For people Europe was a promise, Europe equalled hope. ”

historiskt oöverträffat sätt – binda våra intressen så tätt samman att krig blir en praktisk omöjlighet. Detta har skett genom kontinuerliga förhandlingar, på allt fler olika områden och mellan allt fler länder. Vi minns Jean Monnets gyllene regel: "Det är bättre att mötas kring förhandlingsbordet än på slagfältet".

Om jag ville förklara samma sak för Alfred Nobel skulle jag säga: inte bara en fredsförhandling utan en permanent fredsförhandling!

Vissa aspekter av vårt samarbete kan verka förvånande, och inte bara för utomstående.

Ministrar från länder utan kust som är starkt engagerade i förhandlingar om fiskekvoter.

Europaparlamentariker från Norden som debatterar priset på olivolja.

EU har drivit konsten att kompromissa till fulländning. Inga dramatiska segrar eller nederlag, utan en strävan att alla deltagande länder ska gå vinnande ur en förhandling. För att uppnå det målet är lite "långgrandig politik" ett ganska lågt pris att betala...

Mina damer och herrar,

Projektet har varit en framgång.

Fred är nu en självklarhet.

Krig har blivit något otänkbart.

Samtidigt får vi inte glömma att "otänkbart" inte är det samma som "omöjligt".

Och det är därför vi samlas här i dag,

därför att Europa måste fortsätta leva upp till sitt löfte om fred.

Enligt min uppfattning är detta unionens yttersta syfte.

Men Europa kan inte längre förlita sig enbart på löftet om fred för att inspirera sina medborgare. Och på sätt och vis är det bra, för minnena av krig håller nu på att blekna i många länder.

Dock inte överallt:

Sovjetunionens dominans över Östeuropa ligger bara två decennier tillbaka i tiden.

Ohyggliga massakrer ägde rum på Balkan inte långt efter murens fall. Barn som föddes vid tiden för massmorden i Srebrenica fyller arton nästa år,

men har i många fall redan småsyskon som är födda efter det kriget. De är Europas första egentliga efterkrigsgeneration. Låt oss aldrig behöva tala om en efterkrigsgeneration igen.

“ Fred är nu en självklarhet. Krig har blivit något otänkbart. därför att Europa måste fortsätta leva upp till sitt löfte om fred. ”

Presidenter, regeringschefer, Årade lyssnare,

Där det en gång var krig råder nu fred. Därför står vi nu inför ytterligare en historisk uppgift, nämligen att bevara den fred vi har. Historien är ju när allt kommer omkring ingen bok, där vi kan sätta punkt när allt fått ett lyckligt slut. Historien fortsätter, och vi måste fortsätta ta vårt ansvar även för kommande kapitel.

Detta kunde inte illustreras tydligare än idag, när våra ekonomier genomgår den värsta krisen på två generationer. Det är en kris som har drabbat många människor i Europa hårt, och satt de politiska banden mellan våra länder på svåra prov.

Föräldrar har det svårt att få ekonomin att gå ihop, arbetstagare förlorar sina arbeten, studenter fruktar att de aldrig kommer att hitta det där första jobbet, hur hårt de än kämpar: när de tänker på Europa eller EU är freden knappast den första frågan som kommer upp.

När välståndet och sysselsättningen, som är grundstenarna i vårt samhälle, upplevs som hotade är det naturligt att vi får ett hårdare klimat, starkare egenintressen och till och med en återgång till forna tiders fördomar och stereotyper. Några kan börja ifrågasätta inte bara vissa beslut som fattats gemensamt, utan själva idén att fatta beslut gemensamt.

Och även om vi måste behålla proportionerna – för dagens spänningar tar oss inte tillbaka till det förflutnas avgrunder – måste vi också acceptera att det är svåra prövningar som Europa genomgår idag.

För att illustrera den utmaning vi står inför idag kunde jag låna Abraham Lincolns ord, då han i sitt berömda tal ställde frågan "om den union vi byggt, eller någon union med samma grundvalar och samma mål, kan bestå".

“ Ich bin ein Europäer.
Je suis fier d’être européen.
jag är stolt över att vara europé. ”

Här måste vi svara genom våra handlingar – och vi är övertygade om att vi kommer att lyckas.

Vi har arbetat mycket hårt för att komma igenom svårigheterna, framför allt för att få tillbaka tillväxten och stärka sysselsättningen.

Detta är naturligtvis en nödvändighet, men vi drivs också av mål som ligger bortom denna nödvändighet: viljan att ta vårt öde i egna händer, att låta idén om Europa tala till oss från historien, och att lita till en gemenskap som binder oss samman.

Att så många europeiska ledare är här idag understryker ännu en gång vår gemensamma övertygelse: att vi kommer att gå stärkta ur denna kris, och att vi kommer att göra det tillsammans. Vi måste också ha en tillräcklig tyngd för att kunna försvara våra intressen internationellt.

Det är allas vårt mål att överlämna ett bättre Europa till våra barn, och till framtida generationer. Vi vill att man längre fram ska kunna säga om oss: den generationen slog vakt om Europa och hjälpte till att uppfylla dess löften.

Dagens unga lever redan i en ny värld. För dem är ett integrerat Europa en realitet: inte en känsla av att alla har tvingats in under samma tak, utan en gyllene möjlighet att fritt kunna dela och utbyta erfarenheter, och att möta Europas framtid tillsammans.

Högt ärade lyssnare, mina damer och herrar,

Vår kontinent, som reste sig ur ruinerna efter 1945, har visat en stark förmåga att förnya sig. Vi hoppas nu att kommande generationer med stolthet kommer att ta sig an uppgiften att föra detta äventyr vidare, och att även de kommer att kunna säga vad vi säger här idag: jag är stolt över att vara europé.

Tal av José Manuel Durão Barroso, EU-kommissionens ordförande

Ers Majestäter, Excellenser, Mina damer och herrar,

Spinoza skrev: ”Fred är inte bara frånvaron av krig, det är en dygd”.

Enligt honom var freden också ett sinnestillstånd, en beredvillighet att visa godhet och tillit, och slå vakt om rättvisan.

Och det är sant att verklig fred bara kan uppnås när människor känner tillit och förtroende.

När de är tillfreds med samhällets politiska grundvalar, och kan lita på att deras grundläggande rättigheter kommer att respekteras.

Europeiska unionen handlar inte bara om fred mellan nationer.

Som politiskt projekt förkroppsligar den det sinne-lag som Spinoza talar om.

Den är en värdegemenskap, där frihet och rättvisa utgör hörnstenar.

Jag kan aldrig glömma när jag 1974 var en i det hav av människor som fyllde gatorna i min hemstad Lissabon, Portugals huvudstad, för att fira den demokratiska revolutionen och friheten.

Denna intensiva glädje upplevdes av samma generation i Spanien och Grekland.

“ Europeiska unionen handlar inte bara om fred mellan nationer. Den är en värdegemenskap, där frihet och rättvisa utgör hörnstenar. ”

Senare var det länderna i Central- och Öst-europa, och de baltiska staterna som återfick sin självständighet.

Flera generationer européer har visat att ett steg mot Europasamarbetet också är ett steg mot ökad frihet.

Jag kommer aldrig att glömma Rostropovitj, som spelade Bach vid den rivna Berlinmuren.

Denna minnesbild illustrerar hur strävan efter frihet och demokrati till sist segrade över gamla ideologiska motsättningar och möjliggjorde en återförening av vår kontinent.

Att ansluta sig till Europeiska unionen var ett nödvändigt steg för att konsolidera demokratin i många av våra medlemsstater, eftersom just det man syftade till – att sätta individen och respekten för den mänskliga värdigheten i centrum – hör till EU:s grundvalar.

Samtidigt som vi arbetar för enighet ges det alltid plats åt olika åsikter.

Efter återföreningen kunde Europa så andas med båda lungor igen, som Karol Wojtyła sade. Europeiska unionen har på så sätt kommit att fungera som vårt gemensamma hemland, ett ”hemland där alla våra hemländer ryms” som Vaclav Havel en gång uttryckte sig.

EU är mer än en sammanslutning av nationalstater.

Det representerar också en ny rättsordning, som inte grundar sig på gamla maktbalanser mellan länder, utan som ger medlemsstaterna möjligheten att på frivillig grund enas om att dela suveräniteten sinsemellan.

Utvecklingen från de första stegen mot samarbete om kol- och stålproduktion till dagens Europa – där gränserna mellan medlemsstaterna förlorat mycket av sin betydelse, där sex medlemsstater blivit 27 och snart 28 när Kroatien ansluter sig – har varit anmärkningsvärd, och har tagit oss en bra bit på vägen mot en allt fastare sammanslutning mellan de europeiska folken. En av de tydligaste symbolerna för vårt enande använder vi många gånger om dagen, nämligen euron, vår gemensamma valuta. Det behöver knappast upprepas att vi kommer att stå bakom den.

Excellenser, Mina damer och herrar,

Fred kan inte enbart stiftas med hjälp av människors goda vilja. Den måste också förankras i lagar, gemensamma intressen och en djupare föreställning om en ödesgemenskap.

EU-grundarna insåg att om man vill garantera freden i nittonhundratalets Europa, måste man tänka sig en värld bortom nationalstaterna.

Europeiska kommissionens förste ordförande Walter Hallstein formulerade saken på följande sätt: ”Systemet med nationalstater har inte bestått nittonhundratalets viktigaste prov”, och han fortsatte: ”Genom två världskrig har det visat sig oförmöget att bevara freden.”

Det unika med det europeiska projektet är att man har lyckats kombinera nationalstaternas legitimitet med en legitimitet för överstatliga institutioner: Europeiska kommissionen och EU-domstolen.

Överstatliga institutioner som skyddar allmänna europeiska intressen, försvarar det europeiska gemensamma bästa och ger uttryck åt vår ödesgemenskap.

Tillsammans med Europeiska rådet, där våra regeringar är representerade, har vi genom åren utvecklat en unik internationell demokrati som symboliseras av det direktvalda Europaparlamentet.

Vår strävan efter europeisk enighet är inget perfekt konstverk, det är ett pågående arbete som kräver ständig och omsorgsfull skötsel.

Det är inte ett mål i sig, utan ett medel för att uppnå högre syften.

“ Vår strävan efter europeisk enighet är inget perfekt konstverk, det är ett pågående arbete som kräver ständig och omsorgsfull skötsel. ”

På många sätt vittnar det om en strävan efter en kosmopolitisk ordning, där den ene inte nödvändigtvis vinner något på den andres bekostnad, och där gemensamma normer skyddar universella värden.

Det är därför som Europeiska unionen, trots sina brister, kan vara, och faktiskt också är, en stark inspirationskälla för många runtom i världen.

Omfattningen av de utmaningar som vi står inför kan skilja sig åt mellan regionerna, men inte till sin natur.

Vi delar alla samma planet. Fattigdom, organiserad brottslighet, terrorism och klimatförändringar är problem som inte tar hänsyn till nationella gränser.

Vi delar samma förväntningar och universella värden som nu successivt vinner terräng i allt fler av världens länder.

Vi delar l'irréductible humain, det absolut mänskliga. Bortom hemvisten i våra länder och på vår kontinent hör vi hemma i en och samma mänsklighet.

Jean Monnet avslutar sina memoarer med följande ord: ”Det förflutnas suveräna stater kan inte längre lösa samtidens problem, och [Europeiska] gemenskapen är i sig bara ett steg på vägen mot morgondagens sätt att ordna världen.”

Denna federalistiska och kosmopolitiska vision är ett av Europeiska unionens viktigaste bidrag till en framväxande världsordning.

Excellenser, Mina damer och herrar,

Europeiska unionens konkreta engagemang i världen är på djupet format av vår kontinents tragiska erfarenheter av ultranationalism, krig och Förintelsens obeskrivliga färd, och därmed djupt präglad av vår beslutsamhet att inte upprepa samma misstag.

Detta är kärnan i vårt multilaterala globaliseringsarbete, som bygger på den dubbla principen om global solidaritet och globalt ansvar.

Det är det som är inspirationskällan till samarbetet med våra grannländer och internationella partner, från Mellanöstern till Asien, från Afrika till hela den amerikanska kontinenten.

Det är det som är avgörande för vårt avståndstagande från dödsstraffet och vårt stöd till den internationella rättsskipning som Internationella domstolen och Internationella brottmålsdomstolen står för.

Det är det som driver våra ledare framåt i kampen mot klimatförändringarna och för livsmedelssäkerhet och tryggad energiförsörjning.

Det är det som ligger till grund för vår politik för nedrustning och mot kärnvapenspridning.

“ Vår gemenskap av länder, som lagt krigen bakom sig och besekrat diktaturens makt, kommer alltid att bistå dem som eftersträvar fred och värdiga förhållanden för alla människor. ”

Vår kontinent, som efter krigsårens förstörelse blev en av världens starkaste ekonomier, som har de mest utvecklade socialsystemen, och som är världens största biståndsgivare, har ett särskilt ansvar för de miljontals människor som befinner sig i svårigheter.

I vårt århundrade kan vi helt enkelt inte acceptera att föräldrar fortfarande måste se sina spädbarn dö för att det saknas grundläggande sjukvård, att mödrar måste vandra en hel dag i hopp om att hitta mat eller rent vatten eller att pojkar och flickor förlorar sin barndom för att de tvingas bli vuxna i förtid.

Vår gemenskap av länder, som lagt krigen bakom sig och besekrat diktaturens makt, kommer alltid att bistå dem som eftersträvar fred och värdiga förhållanden för alla människor.

Och därför vill jag här och nu få sagt att läget i Syrien är en fläck på världens samvete, och att det internationella samfundet har en moralisk skyldighet att skrida till handling där.

Då vi i dag firar internationella dagen för de mänskliga rättigheterna, går våra tankar mer än någon annan dag till de människorättskämpar som världen över riskerar livet för att försvara de värden som vi håller högt. Inga fängelsemurar i världen kan tysta deras röster. Vi kan höra dem här och nu.

Vi minns också de tre kvinnor som förra året, på just detta podium, hedrades för sin fredliga kamp för kvinnors säkerhet och rättigheter.

Vår union bygger på jämställdhet mellan kvinnor och män förankrad i Romfördraget från 1957, och därför har vi förbundit oss att skydda kvinnors rättigheter över hela världen och ge vårt stöd till kvinnors egenmakt.

Vi håller också fast vid de grundläggande rättigheterna för dem som är mest sårbara, för dem som håller framtiden i sina händer: våra barn.

Som ett lyckat exempel på fredlig försoning byggd på ekonomisk integration bidrar vi till att utveckla nya former av samarbete som grundar sig på utbyte av idéer, innovation och forskning. Vetenskap och kultur är en viktig del i det europeiska öppenhetens kärna, som berikar individen och skapar kontakter över gränserna.

Ers Majestäter, Ers Kungliga Högheter, Stats- och regeringschefer, Ledamöter av den norska Nobelkommittén, Excellenser, ärade lyssnare, Mina damer och herrar,

Att få ta emot Nobels fredspris är en ära som inger ödmjukhet, och det finns ingen plats som lämpar sig bättre för att påminna om denna fredsvision än Norge, ett land som gjort världsfreden till sitt kall.

Målet att skapa fred i Europa låg Alfred Nobel varmt om hjärtat. I ett utkast till sitt testamente såg han det till och med som en förutsättning för fred i världen.

Detta leder tankarna till de inledande orden i Schumandeklarationen, som ligger till grund för Europeiska unionen.

"La paix Mondiale". "Världsfreden", lyder dessa ord "kan inte upprätthållas utan konstruktiva insatser mot hotande faror."

Mitt budskap i dag är att ni kan vara säkra på att vi kommer att kämpa för varaktig fred, frihet, demokrati och rättvisa i Europa och i världen.

Under de gångna sextio åren har det europeiska projektet visat att det är möjligt för folk och länder att förenas sinsemellan och över gränserna.

Att meningsskiljaktigheterna mellan "oss" och "dem" kan överbryggas.

Vårt hopp, ja vårt löfte till er, i dag är att Europeiska unionen tillsammans med alla människor som har en god vilja kommer att bidra till en alltmer enad värld.

Tack

© European Commission

Prispengarna går till EU-initiativet för fredens barn

EU fick 2012 års fredspris® för sitt arbete för fred, försoning, demokrati och mänskliga rättigheter.

EU beslutade att prispengarna på 930 000 euro skulle gå till barn som inte har möjlighet att växa upp i fred. EU sköt dessutom till egna pengar och mer än fördubblade prissumman till 2 miljoner euro. Hittills har över 28 000 barn kunnat delta i fyra skolprojekt i konfliktområden.

För att förvalta arvet från fredspriset och hjälpa fler konfliktdrabbade barn att gå i skolan kommer EU att fortsätta initiativet de kommande åren. För 2013 fördubblade EU återigen anslagen och satte av 4 miljoner euro till pågående och nya projekt.

13

© Europeiska kommissionen

© Europeiska kommissionen

© Europeiska kommissionen

EU får Nobels fredspris – webbplats

EU-initiativet för fredens barn – webbplats

#EUglobalplayer
#EUNobel